

Norges miljø og biovitenskaplige universitet

- Avsender: Norges miljø og biovitenskaplige universitet
- Høringsinstans: Forsknings- og undervisningsinstitusjoner
- Ønsker å ta stilling til høringen: **JA**

Avgitte svar

Lovens formål og medlemskapsspørsmål

1. Dagens tre lover erstattes av én felles lov om tros- og livssynssamfunn

jf. kap. [6](#), [8](#), [18](#) og § [1](#) i høringsnotatet (åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

2. Lovens formål skal være å understøtte tros- og livssynssamfunnene

jf. [kap. 7](#) og § [1](#) i høringsnotatet (åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

3. Loven skal definere tros- og livssynssamfunn som "sammenslutninger for felles utøvelse av en religiøs tro eller et sekulært livssyn"

jf. [kap. 7](#) og § [1](#) i høringsnotatet (åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

4. Den gjeldende lovregulerte ordningen om barns tilhørighet til tros- og livssynssamfunn oppheves

jf. [kap. 18](#) og §§ [2](#) og [3](#) (lenkene åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

Registrering og tilskudd

5. Det settes som krav for registrering av tros- og livssynssamfunn at samfunnet må ha mer enn 500 medlemmer som har fylt 15 år

jf. [kap. 7](#) og [§ 3](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

6. Lovens antallskrav kan oppfylles ved at likeartede samfunn søker om å bli registrert i fellesskap

jf. [kap. 7](#) og [§ 3](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

7. Det gis hjemmel i loven for at antallskravet kan fravikes i helt særlige tilfeller

jf. [kap 7](#) og [§ 3](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

8. Et samfunn må være registrert for å ha krav på tilskudd og for å kunne tildeles vigselfrett, jf. kap. 7 og 19 og §§ 3 og 4 og forslag til endring i ekteskapsloven § 12 første ledd.

jf. [kap. 7](#) og [19](#) og [§§ 3](#) og [4](#)
forslag til endring i ekteskapsloven § 12 første ledd (lenkene åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

9. Staten skal overta kommunenes finansieringsansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke

jf. [kap. 13](#) og [§ 4](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

10. Tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal beregnes etter antallet medlemmer i samfunnet over 15 år

jf. [kap. 14](#) og [§ 4](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

11. Satsen for tilskudd per medlem i tros- og livssynssamfunn utenom Den norske kirke skal reguleres årlig i samsvar med endringene i statens tilskudd til Den norske kirke

jf. [kap. 14](#) og [§ 4](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

12. Tilskudd til investeringer av Den norske kirkes kirkebygg fra før 1900 skal ikke inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

jf. [kap. 14](#) og [§ 4](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

13. Tilskudd til oppgaver Den norske kirke utfører på vegne av det offentlige skal ikke inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

jf. [kap. 14](#) og [§ 4](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

14. Tilskudd til utgifter som følger av Den norske kirkes særlige stilling skal ikke inngå i reguleringsgrunnlaget for tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn

jf. [kap. 14](#) og [§ 4](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

15. Samfunn skal kunne nektes tilskudd dersom de mottar bidrag fra stater som ikke respekterer retten til tros- og livssynsfrihet

jf. [kap. 15](#) og [§ 6](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

16. Det skal overlates til fylkesmannen å treffe vedtak om registrering og tilskudd etter loven og å føre tilsyn med virksomheten

jf. [kap. 17](#) og [§ 7](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

17. Fylkesmannens myndighet etter loven skal kunne ivaretas av ett fylkesmannsembete

jf. [kap. 17](#) og [§ 7](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

Den norske kirke

18. Særskilte bestemmelser som kun retter seg mot Den norske kirke (kirkelig rammelov) skal gis i et eget kapittel i den nye trossamfunnsloven

jf. [kap. 8](#) og [§§ 8 – 16](#) (lenkene åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

19. Det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og valg til disse

jf. [kap. 8](#) og [§§ 10 og 11](#) (lenkene åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☒ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☒ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

Kirkelig fellesråd har i dag en kommunal representant (kirkeloven §12). Dette prinsippet må sikres videreført i ny lov så lenge det er kommunal finansiering av gravplass og hovedansvaret for forvaltning av gravplass legges til Den norske kirke. "Begravningsombud", etter svensk modell, som fører tilsyn med hvordan kirken ivaretar interessene til de som ikke er medlemmer av Den norske kirke, bør tas inn som en tilsvarende ordning i Norge i ny

lov. Ordningen og poenget med ordningen synes ikke utredet i forbindelse med høringsforslaget fra departementet.

20. Det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om kirkebygg

jf. [kap. 8](#) og [§ 13](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

21. Det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette bestemmelser om, og med hvilke unntak og særregler, forvaltningsloven, offentlighetsloven og arkivloven skal gjelde for kirken

jf. [kap. 8](#) og [§ 16](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☒ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☒ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

Gravplasser anses som offentlige. De forvaltes av Den norske kirke på vegne av alle innbyggerne i kommunen. Det er da en selvfølge at forvaltningsloven, arkivloven og offentlighetsloven må gjelde fullt ut for alt vedrørende gravplasser. Lovteksten må ikke levne noen tvil her.

22. Det skal overlates til Kirkemøtet å fastsette om medlemmer av kirken skal betale medlemskontingent

jf. [kap. 10](#) og [§ 12](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

23. Bestemmelsene om at soknet og Den norske kirke er selvstendige rettssubjekter skal videreføres

jf. [kap. 8](#) og [§ 9](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☐ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

24. Mener du at Den norske kirke skal finansieres ved at a) Dagens økonomiske oppgavefordeling mellom staten og kommunene føres videre, eller b) Staten skal overta det ansvaret kommunene i dag har for finansiering av den lokale kirke?

jf. [kap. 9](#) og [§ 12](#) (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ a) Dagens økonomiske oppgavefordeling mellom staten og kommunene føres videre.
☒ b) Staten skal overta det ansvaret kommunene i dag har for finansiering av den lokale kirke.

Hvor viktig er dette?

- ☒ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

Vigselsrett, gravplassdrift og andre spørsmål

25. Vigselsrett for tros- og livssynssamfunn skal videreføres, jf. kap. 19 og forslag til endringer i ekteskapsloven §§ 12 og 13.

jf. [kap. 19](#)
forslag til endringer i ekteskapsloven §§ 12 og 13 (lenkene åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☒ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☒ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

26. Den lokale kirkes ansvar for gravplassdrift og –forvaltning skal videreføres som normalordning, jf. kap. 22 og forslag til endringer i gravferdsloven § 23.

jf. [kap. 22](#)
forslag til endringer i gravferdsloven § 23 (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☐ Enig
☒ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☒ Viktig
☐ Ikke viktig

Eventuell kommentar

NMBU har ved flere tidligere høringer fremhevet viktigheten av at kommunene overtar forvaltningsansvaret, ikke begrunnet prinsipielt, men av planfaglige grunner, grøntanleggsforvaltningsgrunner, utnyttelse av kommunens tekniske kompetanse, kartkompetanse, bygge- og anleggskompetanse mm. Fagområder kirkelig fellesråd og små administrasjoner knyttet til fellesrådene i svært få tilfeller har tilstrekkelig kompetanse innenfor, ei heller bestillerkompetanse. Videre er det naturlig at kommunene også skal ha ansvaret for budsjettering og planforslag lagt til grunn for budsjettering, når de skal dekke utgiftene til nyanlegg og forvaltning av gravplasser. Erfaringene fra de fem kommunene med kommunal forvaltning og kommuner med stor grad av tjenesteyting viser at kulturelle, religiøse og livssynsmessige forhold blir like godt ivaretatt som ved kirkelig forvaltning. Gravplassene ble i kjølvannet av gravferdsloven av 1996 vederlagsfritt skjøtet over til Den norske kirke ved sognene. Dette må kunne være reversibelt i de fleste tilfeller. Der er forståelse for at det kan noen steder kan være utfordrende med grensesetting mellom kirke og gravplass. Det er viktig at ny lov legge opp til at vi i framtiden både kan ha kommunalt eide gravplasser og gravplasser/kirkegårder i sognets eie. Det har våre naboland. Gravlegging er et offentlig ansvar. At anskaffelsesregelverket skal være et hinder for et grunnleggende prinsipp i moderne norsk lovverk som skiller forvaltningsansvaret fra et trossamfunn er tragisk.

27. Fylkesmannen skal etter søknad fra kommunen kunne treffe vedtak om overføring av gravplassansvaret til kommunen, jf. kap. 22 og forslag til endringer i gravferdsloven § 23.

jf. [kap. 22](#)

forslag til endringer i gravferdsloven § 23 (lenken åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ	Hvor viktig er dette?	Eventuell kommentar
☒ Enig ☐ Uenig	☒ Viktig ☐ Ikke viktig ☐ Ingen oppfatning	<i>Forslaget støttes med begrunnelse i kommentarer til pkt. 26. Videre fordi det er utstrakt bruk av tjenesteyting i praktisk og administrativt arbeid fra kommunalt ansatte basert på avtaler med kort tidshorisont og som gir uforutsigbarhet for kommunen. Lovforslaget åpner for at disse kommunene kan søke om å få overført forvaltningsansvaret. Forvaltningsansvar for gravplassene har gitt Den norske kirke grunnlag for og argumentasjon for større administrasjoner eller bedre kvalifisert administrasjon og stab lokalt enn uten dette forvaltningsansvaret. Dette er en annen grunn til at forslaget om søknad fra kommunen om å overta forvaltningsansvaret er godt. Virksomhetsoverdragelse problematiseres i høringsnotatet. Dette var også tema i 1996 når forvaltningsansvaret ble overført til Den norske kirke, men den gang med motsatt fortegn for svært mange kommunalt ansatte. Det kan ikke stilles krav om tilhørighet til Den norske kirke for stillinger som alene er tilknyttet gravplass, § 22 i gravferdsloven. Men det åpnes for at kombinerte stillinger som f.eks. gravplassarbeider og kirketjener har krav om medlemskap og aktiv tilhørighet til Den norske kirke. Disse kombinerte gravplasstillingene blir dermed diskriminerende for medlemmer av andre tros- og livssyn og forhindrer de i å få eller å søke stilling knyttet til gravplass. Dette gir et svært uheldig signal om at kun medlemmer av Den norske kirke får jobbe på den offentlige gravplassen i bygde Norge. Departementet bør endre § 22 i gravferdsloven.</i>

28. Det ansvaret bispedømmerådet har etter gjeldende gravferdslov, skal overføres til de enkelte fylkesmenn, jf. kap. 22 og forslag til endringer i gravferdsloven §§ 4, 21 og 24

jf. [kap. 22](#)

forslag til endringer i gravferdsloven §§ 4, 21 og 24 (lenkene åpnes i nytt vindu)

Velg et alternativ

- ☒ Enig
☐ Uenig

Hvor viktig er dette?

- ☒ Viktig
☐ Ikke viktig
☐ Ingen oppfatning

Eventuell kommentar

Det at fylkesmannen overtar ansvaret som godkjennings- og klageinstans er et godt prinsipp når et trossamfunn gis forvaltningsansvaret for gravlegging. Fylkesmannen bør også gis en tilsynsfunksjon. Norge har ikke noe form for tilsyn med offentlige gravplasser i dag. Tilsynsordningen kan ses i sammenheng med en «begravningsombud» ordning, se kommentar spørsmål 19. Overføring av ansvarsområdet fra bispedømmerådet til fylkesmann anses som en forbedring og nødvendig profesjonalisering av saksbehandling av plansaker, godkjenninger av tiltak og kulturminnebevaringsarbeid. Videre gir det en god sammenheng til de ansvarsområder fylkesmannen allerede har i dag knyttet til gravferd. Ansvaret som regional gravplassmyndighet anbefales sentralisert hos et fylkesmannsembete. Slik at det kan bygges opp et profesjonelt nasjonalt gravplassmiljø rundt flere temaer knyttet til gravplassforvaltning. En slik sentralisering vil i prinsippet ikke føre til større avstand mellom lokal forvalter og regional gravplassmyndighet enn vi i praksis har i dag. Dagens bispedømmeråd, med unntak av to Hamar og Tunsberg, kan ikke sies å ha klart å bygge opp egenkompetanse på gravplasser tross økte bevilgninger til dette i kjølvannet av ny lov i 1996. Bispedømmerådene er etter 20 år, fortsatt avhengige av å innhente råd fra nasjonal gravplassrådgiver, nå ansatt i Tunsberg bispedømme, for å kunne utføre forsvarlig saksbehandling. I praksis er regional gravplassmyndighet i Norge pr dag et Enmannsdirektorat. Et dyktig menneske, nasjonal gravplassrådgiver, saksbehandler og gir råd i tilnærmet alle plansaker, alle godkjenningssaker for nyanlegg og endringer av gravplasser i hele Norge. Uholdbart og ekstremt sårbart system både for nasjonal gravplassrådgiver og nasjonen Norge. Det er kritikkverdig at stillingen og funksjonen nasjonal gravplassrådgiver ikke er omtalt i

*høringsnotatet. Det er svært
kritikkverdig at nasjonal
gravplassrådgiver ikke er oppført på
listen over høringsinstanser.*

Kommentarer

Andre forhold omtalt i høringsdokumentet: Lovendringen og dette høringsnotatet har som utgangspunkt Ny trossamfunnslov. Forslag til ny lov berører gravplassforvaltningen og de nødvendige endringene som konsekvens av Ny trossamfunnslov er del av høringen. Vi har i dag en gravferdslov med forskrift som bærer preg av å ha vært lappet på i svært mange omganger, sist i 2011. Nå er det i ferd med å skje igjen. NOU 2014:2 Lik og likskap tar opp en rekke forhold som har dukke opp siden forrige revisjon av 2011. Kun få temaer nevnes i høringsnotatet og de går på økonomiske forhold og potensielle utgifter for staten. Det anbefales at det igangsettes et reelt lovendringsarbeid med tanke på å få en Ny gravplasslov som tar utgangspunkt i de to tillatte nedbrytingsformene i Norge: Kremasjon og nedbryting i jord. Dette for å sikre full juridisk likestilling mellom de to nedbrytingsformene og de påfølgende gravleggingsformer som kan velges. Videre trengs det en modernisering av loven som innarbeider den økende forskjellen mellom gravplasser i by og bynære strøk med stort arealpress og landsens små gravplasser. Det registreres videre at departementet omtaler kirker som kulturminner, men ikke gravplasser. Med det gir departementet et dårlig signal til alle som har sitt virke tilknyttet gravplasser enten det gjelder praktisk arbeid ute, administrativforvaltning eller innenfor planlegging. Skyldes det mangel på forståelse eller interesse for ansvarsområdet gravplasser eller ren uvitenhet, er spørsmål vi stiller som leser av høringsnotatet. Kommentar til kremasjonsavgiften: Gravferdslovens grunnleggende bestemmelse, §1, sier at «Gravlegging skal skje med respekt for avdødes religion eller livssyn. Videre sier §6 annet ledd at «ved gravlegging i grav som er særskilt tilrettelagt for å imøtekomme religiøse og livssynsmessige minoriteters behov, dekkes kostnadene av kirkelig fellesråd i hjemkommunen når denne ikke selv har anlagt slike graver.» I forskriftens §2 om anlegg mv. av gravplass annet ledd står det at «Ved anlegg, utvidelse og vesentlig endring skal behovet for særskilt tilrettelagte graver vurderes.» Dette viser en vesentlige grunnleggende holdning i gravferdsloven for å sikre likeverdig behandling. Det er da uakseptabelt at de som av religiøse eller livssynsmessige behov, ikke skal få fri kremasjon på lik linje med de som har behov for en grav orientert mot Mekka. Diskriminering i denne sammenheng er lite problematisert i høringsnotatet. Diskriminering i denne sammenhengen er et nasjonalt ansvar og ikke et lokalpolitisk ansvar. Muligheten for å ta kremasjonsavgift bør avskaffes. Kommentar til frigrav: Det anbefales at alle får fri grav uavhengig av om det tas i bruk ny grav, brukt ledig grav, eller betalt reservert for livsledsager. Dagens ordning oppleves urettferdig, ulogisk og er vanskelig å forstå. Den skaper mye saksbehandlingsarbeid for administrasjonene.